Tipuri de date scalare în PL/SQL. Declararea variabilelor. Instrucțiuni PL/SQL. Blocuri

I. Tipuri de date scalare

II. Variabile de legătură PL/SQL

III. Declararea variabilelor PL/SQL

IV. Instructiuni PL/SQL

1) Instructiunea de atribuire

2) Instructiunea IF

3) Instructiunea CASE

4) Instrucțiuni iterative

5) Instrucțiuni de salt

6) Instructiunea vidă

V. Blocuri PL/SQL

Exercitii

Tipuri de date scalare în PL/SQL. Declararea variabilelor. Instrucțiuni PL/SQL. Blocuri

PL/SQL este extensia procedurală a limbajului SQL, cu trăsături specifice limbajelor de programare.

I. Tipuri de date scalare

Nu au componente interne (conțin valori atomice). Se împart în 5 clase.

- Tipurile de date ce stochează valori numerice cuprind
 - tipul NUMBER cu subtipurile DEC, DECIMAL, DOUBLE PRECISION, FLOAT, INTEGER, INT, NUMERIC, REAL, SMALLINT;
 - tipul BINARY_INTEGER cu subtipurile NATURAL, NATURALN, POSITIVE, POSITIVEN, SIGNTYPE; tipul PLS_INTEGER.
- Tipurile de date ce stochează caractere cuprind
 - o tipul VARCHAR2 cu subtipurile STRING, VARCHAR;
 - tipul de date CHAR cu subtipul CHARACTER;
 - o tipurile LONG, RAW, LONG RAW, ROWID.
- Tipurile de date ce stochează data calendaristică și ora cuprind tipurile DATE, TIMESTAMP, TIMESTAMP WITH TIME ZONE, TIMESTAMP WITH LOCAL TIME ZONE, INTERVAL YEAR TO MONTH, INTERVAL DAY TO SECOND.
- Tipurile de date globalizare ce stochează date unicode includ tipurile NCHAR şi NVARCHAR2.
- Tipul de date BOOLEAN stochează valori logice (true, false sau null).

II. Variabile de legătură PL/SQL

O variabilă de legătură (bind variable) este variabila care se declară într-un mediu gazdă și este folosită pentru transferul la execuție al valorilor numerice sau de tip caracter în/din unul sau mai multe programe PL/SQL.

Variabilele declarate în mediul gazdă sau în cel apelant pot fi referite în instrucțiuni PL/SQL dacă acestea nu sunt în cadrul unei proceduri, funcții sau pachet.

În SQL*Plus, variabilele de legătură se declară folosind comanda **VARIABLE**, iar pentru tipărirea acestora se utilizează comanda **PRINT**. Ele sunt referite prin prefixare cu simbolul ":", pentru a putea fi deosebite de variabilele PL/SQL declarate.

III. Declararea variabilelor PL/SQL

- Identificatorii PL/SQL trebuie declarați înainte să fie referiți în blocul PL/SQL. Dacă în declarația unei variabile apar referiri la alte variabile, acestea trebuie să fi fost declarate anterior. Orice variabilă declarată într-un bloc este accesibilă blocurilor conținute sintactic în acesta.
- În declararea variabilelor în PL/SQL pot fi utilizate atributele **%TYPE** și **%ROWTYPE**, care reprezintă tipuri de date implicite.
- Atributul %TYPE permite definirea unei variabile având tipul unei variabile declarate anterior sau tipul unei coloane dintr-un tabel.
- Atributul %ROWTYPE permite definirea unei variabile având tipul unei înregistrări dintr-un tabel.

Sintaxa declarării unei variabile este următoarea:

```
identificator [CONSTANT]{tip_de_date | identificator%TYPE |
identificator%ROWTYPE} [NOT NULL]
[{:= | DEFAULT} expresie_PL/SQL];
```

Exemplu:

Observații:

- Pentru ușurința referirii se convine prefixarea numelor de variabile astfel:
 - o prefixarea cu litera v (v valoare) pentru varibilele PL/SQL,

- o prefixarea cu litera c (c valoare) pentru constante,
- parametrii de substituție (variabilele de substituție din SQL*Plus) se prefixează cu litera p,
- o variabilele globale (bind variables) se prefixează cu g.
- Variabilele pot fi iniţializate, iar dacă o variabilă nu este iniţializată, valoarea implicită a
 acesteia este NULL. Dacă o variabil este declarată NOT NULL, atunci ea va fi obligatoriu
 initializată.
- Constantele trebuie inițializate când sunt declarate, altfel apare eroare la compilare.

!!! Afisarea valorii variabilelor se face cu ajutorul procedurilor:

DBMS_OUTPUT.PUT(sir_caractere);

DBMS_OUTPUT.PUT_LINE(sir_caractere);

Obs: se utilizează SET SERVEROUTPUT ON pentru activarea modului afișare.

IV. Instrucțiuni PL/SQL

- iterative (LOOP, WHILE, FOR),
- de atribuire (:=),
- conditionale (IF, CASE),
- de salt (GOTO, EXIT),
- instrucțiunea vidă (NULL).

Observații

- Comentariile sunt ignorate de compilatorul PL/SQL. Există două tipuri de comentarii:
 - pe o singură linie, prefixate de simbolurile "--", care încep în orice punct al liniei şi se termină la sfârşitul acesteia şi
 - o pe mai multe linii, care sunt delimitate de simbolurile "/*" si "*/".
- Caracterul ";" este separator pentru instrucțiuni.
- Operatorii din PL/SQL, ca şi ordinea de execuție a acestora, sunt identici cu cei din SQL. În PL/SQL este introdus un nou operator (**).
- Un identificator este vizibil în blocul în care este declarat şi în toate subblocurile, procedurile şi funcțiile încuibărite în acesta. Dacă blocul nu găsește identificatorul declarat local, atunci îl caută în secțiunea declarativă a blocurilor care includ blocul respectiv şi niciodată nu caută în blocurile încuibărite în acesta.
- Comenzile SQL*Plus **nu** pot să apară într-un bloc PL/SQL.
- În comanda SELECT trebuie specificate variabilele care recuperează rezultatul acțiunii acestei comenzi. În clauza INTO, care este obligatorie, pot fi folosite variabile PL/SQL sau variabile de legătură.
- Referirea la o variabilă de legătură se face în PL/SQL prin prefixarea acestei variabile utilizând caracterul ":".
- Cererea SELECT trebuie să întoarcă ca rezultat o singură linie. Dacă întoarce mai multe linii, atunci apare eroarea TOO_MANY_ROWS, iar dacă comanda nu găsește date se generează eroarea NO DATA FOUND.

!!! Pentru evaluarea unei condiții logice care apare în comenzile limbajului, trebuie remarcat că orice expresie ce conține o valoare null este evaluată null. Singura excepție o constituie operatorul de concatenare.

1) Instrucțiunea de atribuire

```
variabila := expresie;
```

Obs: Nu poate fi asignată valoarea NULL unei variabile care a fost declarată NOT NULL.

2) Instrucțiunea IF

```
IF condiție_1 THEN
secvența_de_comenzi_1

[ELSIF condiție_2 THEN
secvența_de_comenzi_2]
...

[ELSE
secvența_de_comenzi_n]

END IF;
```

Este permis un număr arbitrar de opțiuni ELSIF, dar poate fi cel mult o clauză ELSE. Aceasta se referă la ultimul ELSIF.

3) Instrucțiunea CASE

Oracle9i furnizează o nouă comandă (CASE) care permite implementarea unor condiții multiple. Instrucțiunea are următoarea formă sintactică:

```
[<<eticheta>>]
CASE test_var
     WHEN valoare_1 THEN secvenţa_de_comenzi_1;
     WHEN valoare_2 THEN secvenţa_de_comenzi_2;
     ...
     WHEN valoare_k THEN secvenţa_de_comenzi_k;
     [ELSE alta_secvenţa;]
END CASE [eticheta];
```

Sau următoarea formă, în care fiecare clauză WHEN conține o expresie booleană.

```
[<<eticheta>>]

CASE

WHEN condiţie_1 THEN secvenţa_de_comenzi_1;
WHEN condiţie_2 THEN secvenţa_de_comenzi_2;
...
WHEN condiţie_k THEN secvenţa_de_comenzi_k;
[ELSE alta_secvenţa;]

END CASE [eticheta];
```

4) Instrucțiuni iterative

Instrucțiunile de ciclare pot fi:

- încuibărite pe multiple niveluri;
- etichetate;
- iesirea din ciclare se poate realiza cu ajutorul comenzii EXIT.

a) LOOP

secvența_de_comenzi

END LOOP:

Comanda se execută cel puțin o dată. Dacă nu este utilizată comanda EXIT, ciclarea ar putea continua la infinit.

b) WHILE condiție LOOP

secvența de comenzi

END LOOP:

Dacă condiția este evaluată ca fiind FALSE sau NULL, atunci secvența de comenzi nu este executată și controlul trece la instrucțiunea după END LOOP.

Instrucțiunea repetitivă FOR (ciclare cu pas) permite executarea unei secvențe de instrucțiuni pentru valori ale variabilei contor cuprinse între două limite, lim_inf și lim_sup. Dacă este prezentă opțiunea REVERSE, iterația se face (în sens invers) de la lim_sup la lim_inf.

c) FOR contor_ciclu IN [REVERSE] lim_inf..lim_sup LOOP secvenţa_de_comenzi END LOOP;

Variabila contor_ciclu nu trebuie declarată, ea fiind implicit de tip **BINARY_INTEGER** și este neidentificată în afara ciclului. Pasul are implicit valoarea 1 și nu poate fi modificat. Limitele domeniului pot fi variabile sau expresii, dar care pot fi convertite la întreg.

5) Instrucțiuni de salt

Instrucțiunea EXIT permite ieșirea dintr-un ciclu. Controlul trece fie la prima instrucțiune situată după END LOOP-ul corespunzător, fie la instrucțiunea având eticheta nume_eticheta.

EXIT [nume_eticheta] [WHEN condiție];

Numele etichetelor urmează aceleași reguli ca cele definite pentru identificatori. Eticheta se plasează înaintea comenzii, fie pe aceeași linie, fie pe o linie separată. Etichetele se definesc prin intercalare între "<<" și ">>".

Exemplu:

```
DECLARE
      v_contor BINARY_INTEGER := 1;
      raspuns VARCHAR2(10);
      alt_raspuns VARCHAR2(10);
BEGIN
      <<exterior>>
      L00P
            v_contor := v_contor + 1;
            EXIT WHEN v_{contor} > 70;
            <<interior>>
            L00P
                  EXIT exterior WHEN raspuns = 'DA';
                  -- se parasesc ambele cicluri
                  EXIT WHEN alt_raspuns = 'DA';
                  -- se paraseste ciclul interior
            END LOOP interior;
      END LOOP exterior;
END;
```

GOTO nume eticheta;

Nu este permis saltul:

- în interiorul unui bloc (subbloc);
- în interiorul unei comenzi IF, CASE sau LOOP;
- de la o clauză a comenzii CASE, la altă clauză a aceleiași comenzi;
- de la tratarea unei excepii, în blocul curent;
- în exteriorul unui subprogram.

6) Instrucţiunea vidă

NULL este instrucțiunea care nu are nici un efect. Nu trebuie confundată instrucțiunea NULL cu valoarea null!

V. Blocuri PL/SQL

PL/SQL este un limbaj cu structura de **bloc**, adică programele sunt compuse din blocuri care pot fi complet separate sau încuibărite unul în altul.

Un program poate cuprinde unul sau mai multe blocuri. Un bloc poate fi anonim sau neanonim.

Blocurile anonime sunt blocuri PL/SQL fără nume, care sunt construite dinamic și sunt executate o singură dată. Acest tip de bloc nu are argumente și nu returnează un rezultat.

Blocurile neanonime sunt fie blocuri având un nume (etichetate), care sunt construite static sau dinamic și sunt executate o singură dată, fie subprograme, pachete sau declanșatori.

Structura unui bloc PL/SQL este compusă din trei secțiuni distincte:

Blocul PL/SQL are următoarea structură generală:

```
[<<nume_bloc>>]
[DECLARE
        instrucțiuni de declarare]

BEGIN
      instrucțiuni executabile (SQL sau PL/SQL)
[EXCEPTION
        tratarea erorilor]
END [nume_bloc];
```

Dacă blocul PL/SQL este executat fără erori, invariant va apare mesajul:

PL/SQL procedure successfully completed

Compatibilitate SQL

Din punct de vedere al compatibilității PL/SQL versus SQL există următoarele reguli de bază:

- PL/SQL furnizează toate comenzile LMD ale lui SQL, comanda SELECT cu clauza INTO, comenzile LCD, functiile, pseudo-coloanele si operatorii SQL;
- PL/SQL nu furnizează comenzile LDD.
- Majoritatea functiilor SQL sunt disponibile în PL/SQL.
- Exist funcții noi, specifice PL/SQL, cum sunt funcțiile SQLCODE și SQLERRM.
- Există funcții SQL care nu sunt disponibile în instrucțiuni procedurale (de exemplu,
 DECODE, NULLIF, funcțiile grup), dar care sunt disponibile în instrucțiunile SQL dintr-un bloc PL/SQL.

SQL nu poate folosi funcții sau atribute specifice PL/SQL.

! Funcțiile grup trebuie folosite cu atenție, deoarece instrucțiunea SELECT ... INTO nu poate conține clauza GROUP BY.

Exerciții

1. Care dintre următoarele declarații nu sunt corecte și explicați de ce:

```
a) DECLARE
    v_id NUMBER(4);
b) DECLARE
    v_x, v_y, v_z VARCHAR2(10);
c) DECLARE
    v_birthdate DATE NOT NULL;
d) DECLARE
    v in stock BOOLEAN := 1;
```

```
e) DECLARE

TYPE name_table_type IS TABLE OF VARCHAR2(20)

INDEX BY BINARY_INTEGER;

dept_name_table name_table_type;
```

2. Determinați tipul de date al rezultatului în fiecare din atribuirile următoare:

```
a) v_days_to_go := v_due_date - SYSDATE;
b) v_sender := USER || ': '||TO_CHAR(v_dept_no);
c) v_sum := $100,000 + $250,000;
d) v_flag :=TRUE;
e) v_n1 := v_n2 > (2 * v_n3);
f) v_value :=NULL;
```

3. Se consideră următorul bloc PL/SQL:

```
<<bloo><
DECLARE
      v_{cantitate} = NUMBER(3) := 300;
      v_mesaj VARCHAR2(255) := 'Produs 1';
BEGIN
      <<subbloc>>
      DECLARE
            v_{cantitate} = NUMBER(3) := 1;
            v_mesaj VARCHAR2(255) := 'Produs 2';
            v_locatie VARCHAR2(50) := 'Europa';
      BEGIN
            v_cantitate := v_cantitate + 1;
            v_locatie := v_locatie || ' de est';
      END;
      v_cantitate:= v_cantitate + 1;
      v_mesaj := v_mesaj ||' se afla in stoc';
      v_locatie := v_locatie || 'de est';
END;
/
```

Evaluaţi:

- valoarea variabilei v_cantitate în subbloc; (2)
- valoarea variabilei v_locatie în subbloc; (Europa de est, având tipul VARCHAR2)
- valoarea variabilei v cantitate în blocul principal; (301, iar tipul este NUMBER)
- valoarea variabilei v mesaj în blocul principal; ('Produs 1 se afla in stoc')
- valoarea variabilei v_locație în blocul principal. (nu este corectă; v_locatie nu este vizibilă în afara subblocului)
- 4. Creați un bloc anonim care sa afiseze propozitia "Invat PL/SQL" pe ecran, în două moduri.

Afișare cu ajutorul variabilelor de legătură	Afișare cu procedurile din pachetul standard DBMS_OUTPUT
VARIABLE g_mesaj VARCHAR2(50) BEGIN	SET SERVEROUTPUT ON BEGIN
<pre>:g_mesaj := 'Invat PL/SQL'; END; /</pre>	DBMS_OUTPUT.PUT_LINE('Invat PL/SQL'); END;
PRINT g_mesaj	/ SET SERVEROUTPUT OFF

5. Să se creeze un bloc anonim în care se declară o variabilă v_oras de tipul coloanei city (locations.city%TYPE). Atribuiți acestei variabile numele orașului în care se află departamentul având codul 30. Afișați în cele două moduri descrise anterior.

```
SET SERVEROUTPUT ON
                                         VARIABLE g_oras VARCHAR2(20)
DECLARE
                                         BEGIN
      v_oras locations.city%TYPE;
                                               SELECT city
BEGIN
                                               INTO :g_oras
      SELECT city
                                               FROM departments d, locations 1
      INTO v_oras
                                               WHERE
      FROM departments d, locations 1
                                         d.location_id=l.location_id AND
      WHERE d.location_id =
                                               department_id=30;
1.location_id AND
                                         END;
      department_id = 30;
      DBMS_OUTPUT.PUT_LINE('Orasul
                                         PRINT g_oras
este '|| v_oras);
END;
SET SERVEROUTPUT OFF
```

6. Să se creeze un bloc anonim în care să se afle media salariilor pentru angajații al căror departament este 50. Se vor folosi variabilele v_media_sal de tipul coloanei salary și v_dept (de tip NUMBER).

```
SET SERVEROUTPUT ON
DECLARE
    v_media_sal employees.salary%TYPE;
    v_dept NUMBER:=50;
BEGIN
    SELECT AVG(salary)
    INTO v_media_sal
    FROM employees
    WHERE department_id = v_dept;
    DBMS_OUTPUT.PUT_LINE('media salariilor este '|| v_media_sal);
END;
/
SET SERVEROUTPUT OFF
```

7. Să se specifice dacă un departament este mare, mediu sau mic după cum numărul angajaților săi este mai mare ca 30, cuprins între 10 și 30 sau mai mic decât 10. Codul departamentului va fi cerut utilizatorului.

```
ACCEPT p_cod_dep PROMPT 'Introduceti codul departamentului '
      v_cod_dep departments.department_id%TYPE := &p_cod_dep;
      v_numar NUMBER(3) := 0;
      v_comentariu VARCHAR2(10);
BEGIN
      SELECT COUNT(*)
      INTO v_numar
      FROM employees
      WHERE department_id = v_cod_dep;
      IF v_numar < 10 THEN</pre>
            v_comentariu := 'mic';
      ELSIF v_numar BETWEEN 10 AND 30 THEN
           v_comentariu := 'mediu';
      ELSE
            v_comentariu := 'mare';
      END IF;
      DBMS_OUTPUT.PUT_LINE('Departamentul avand codul ' || v_cod_dep || ' este
de tip ' || v_comentariu);
END;
/
```

8. Stocați într-o variabilă de substituție p_cod_dep valoarea unui cod de departament. Definiți și o variabilă p_com care reține un număr din intervalul [0, 100]. Pentru angajații din departamentul respectiv care nu au comision, să se atribuie valoarea lui p_com câmpului commission_pct. Afișați numărul de linii afectate de această actualizare. Dacă acest număr este 0, să se scrie « Nici o linie actualizată ».

```
CREATE TABLE emp_pnu
AS SELECT *
FROM employees:
SET SERVEROUTPUT ON
SET VERIFY OFF
DEFINE p_cod_dep = 50
DEFINE p_{com} = 10
DECLARE
      v_cod_dep emp_pnu.department_id%TYPE:= &p_cod_dep;
      v_com NUMBER(2);
BEGIN
      UPDATE emp_pnu
      SET commission_pct = &p_com/100
      WHERE department_id= v_cod_dep;
      IF SQL%ROWCOUNT = 0 THEN
            DBMS_OUTPUT.PUT_LINE('Nici o linie actualizata');
      ELSE
```

```
DBMS_OUTPUT.PUT_LINE(SQL%ROWCOUNT ||' linii actualizate ');
END IF;
END;
/
SET VERIFY ON
SET SERVEROUTPUT OFF
```

Obs: (vom reveni în laboratorul despre cursoare) Atributele cursoarelor implicite:

- SQL%ROWCOUNT Numărul de linii afectate de cea mai recentă comanda SQL;
- SQL%FOUND Atribut boolean ce returnează TRUE dacă ultima comanda SQL a afectat cel puţin o linie;
- SQL%NOTFOUND Atribut boolean ce returnează TRUE dacă ultima comanda SQL nu a afectat nici o linie:
- SQL%ISOPEN Atribut boolean ce returnează TRUE dacă cursorul implicit asociat ultimei comenzi a rămas deschis. Nu e niciodată true pentru ca serverul închide automat cursorul la terminarea comenzii SQL.
- 9. În funcție de o valoare introdusă de utilizator, utilizând comanda CASE se va afia un mesaj prin care este specificată ziua săptămânii (a cărei abreviere este chiar valoarea respectivă). Utilizați cele 2 forme ale comenzii CASE.

```
SET SERVEROUTPUT ON
                                             SET SERVEROUTPUT ON
DEFINE p_zi = m
                                             DEFINE p_zi = m
DECLARE
                                             DECLARE
      v_zi CHAR(2) := UPPER('&p_zi');
                                                    v_zi CHAR(2) := UPPER('&p_zi');
      v_comentariu VARCHAR2(20);
                                                    v_comentariu VARCHAR2(20);
BEGIN
                                             BEGIN
      CASE v_zi
                                                    CASE
             WHEN 'L' THEN v_comentariu :=
                                                           WHEN v_zi = 'L' THEN
'Luni';
                                             v_comentariu :='Luni';
             WHEN 'M' THEN v_comentariu :=
                                                           WHEN v_zi ='M' THEN
'Marti';
                                             v_comentariu :='Marti';
             WHEN 'MI' THEN v_comentariu
                                                           WHEN v_zi = 'MI' THEN
:= 'Miercuri';
                                             v_comentariu :='Miercuri';
             WHEN 'J' THEN v_comentariu :=
                                                           WHEN v_zi ='J' THEN
'Joi';
                                             v_comentariu :='JOI';
             WHEN 'V' THEN v_comentariu :=
                                                           WHEN v_zi = V' THEN
'Vineri';
                                             v_comentariu :='Vineri';
             WHEN 'S' THEN v_comentariu :=
                                                           WHEN v_zi = 'S' THEN
'Sambata';
                                             v_comentariu :='Sambata';
             WHEN 'D' THEN v_comentariu :=
                                                           WHEN v_zi = D' THEN
'Duminica';
                                             v_comentariu :='Duminica';
             ELSE v_comentariu := '
                                                           ELSE v_comentariu :='
eroare!';
                                             eroare!';
      END CASE:
                                                    END CASE:
      DBMS_OUTPUT.PUT_LINE('Ziua este '
                                                    DBMS_OUTPUT.PUT_LINE('Ziua este '
                                             || v_comentariu);
|| v_comentariu);
END;
                                             END;
SET SERVEROUTPUT OFF
                                             SET SERVEROUTPUT OFF
```

10. Creați structura tabelului org_tab_pnu constând din două coloane, cod_tab de tip INTEGER ce conține un contor al înregistrărilor și text_tab de tip VARCHAR2 ce conține un text asociat fiecărei înregistrări. Să se introducă 70 de înregistrări în acest tabel. Se cer 2 metode.

```
CREATE TABLE org_tab_pnu
    (cod_tab INTEGER,
    text_tab VARCHAR2(50));
DECLARE
      v_contor BINARY_INTEGER := 1;
BEGIN
      L00P
            INSERT INTO org_tab_pnu
            VALUES (v_contor, 'indice loop');
            v_contor := v_contor + 1;
            EXIT WHEN v_{contor} > 70;
      END LOOP;
END;
-- sau
DECLARE
      v_contor BINARY_INTEGER := 1;
BEGIN
      WHILE v_contor < 70 LOOP
            INSERT INTO org_tab_pnu
            VALUES (v_contor, 'indicele ciclului');
            v_contor := v_contor + 1;
      END LOOP:
END;
SELECT *
FROM org_tab_pnu;
```

- 11. Scrieți un bloc PL/SQL care actualizează conținutul tabelului anterior, indicând pe coloana text tab dacă numărul cod tab este par sau impar.
- 12. În structura tabelului emp_pnu se va introduce un nou câmp (stea de tip VARCHAR2(200)). Să se creeze un bloc PL/SQL care va reactualiza acest câmp, introducând o steluță pentru fiecare 100\$ din salariul unui angajat al cărui cod este specificat de către utilizator.

```
ALTER TABLE emp_pnu
ADD stea VARCHAR2(250);
SET VERIFY OFF
ACCEPT p_cod_ang PROMPT 'Dati codul unui angajat'
DECLARE

v_cod_ang emp_pnu.employee_id%TYPE := &p_cod_ang;
v_salariu emp_pnu.salary%TYPE;
v_stea emp_pnu.stea%TYPE:= NULL;
BEGIN

SELECT NVL(ROUND(salary/100),0) INTO v_salariu
```